

यदि पुनर्नटोऽपि काव्यार्थभावनया रामादिरूपतामात्मनो दर्शयेत् तदा सोऽपि सभ्यमध्य एव गण्यते ।

(५१) नायं ज्ञाप्यः स्वसत्तायां प्रतीत्यव्यभिचारतः ॥

यो हि ज्ञाप्यो घटादिः स सन्नपि कदाचिदज्ञातो भवति । न ह्ययं तथा । प्रतीतिमन्तरेणाभावात् ॥

(५२) यस्मादेष विभावादिसमूहालम्बनात्मकः ।

तस्मान्न कार्यः

यदि रसः कार्यः स्यात् तदा विभावादिज्ञानकारणक एव स्यात् । ततश्च रसप्रतीतिकाले विभावादयो न प्रतीयेरन् । कारणज्ञानतत्कार्यज्ञानयोर्युगपददर्शनात् । न हि चन्दनस्पर्शज्ञानं तज्जन्यसुखज्ञानं चैकदा सम्भवति । रसस्य च विभावादिसमूहालम्बनात्मकतयैव प्रतीतेर्न विभावादिज्ञानकारणकत्वमित्यभिप्रायः ॥

(५३) नो नित्यः पूर्वसंवेदनोज्झितः ॥

असंवेदनकाले हि न भावोऽप्यस्य विद्यते ।

न खलु नित्यस्य वस्तुनोऽसंवेदनकालेऽसम्भवा नापि भविष्यन् । साक्षादानन्दमयस्वप्रकाशरूपत्वात् । कार्यज्ञाप्यविलक्षणभावान् नो वर्त्तमानोऽपि ॥

(५४) विभावादिपरामर्शविषयत्वात् सचेतसां ॥

परानन्दमयत्वेन संवेद्यत्वादपि स्फुटं ।